

МАБРИФАТ МАНЗИЛИ

Н. ЖУРАЕВА. — Мана XX аср хам нийксига етиб бормоқда. Сизнингча, у миллатимиз учун нима берди?

Р. ШАРИПОВ. — Ўзбекларга хос бўлган бир хусусият бор. Майтум бир даврий боскин сунгиди, у хафта, ой ёки ийл охирини бўладими, бундан қатъй назар, дўлтисини ерга кўйиб сархисоб ки лишига тушиб кетади. Утган вақт ўзи ва оила азолалига нима олиб келди? Умри мазмунни ўтдими? Хона-донидан кут-барака аримадими? Неваралари нечтага орти? Албатта, бу оддий кизикиш эмас. Бунинг замизирида теран мушоҳада, вөкеликдан холосина хулосалар чиқариш, колаверса, келусидаги режаларни бўлгилаб олини зарурати ётади.

Бугун хам инсоният худди шундай сархисоб ва режалаш даврини бошидан кечирмоқда. Дарҳақиат, XX аср ўз нийксига етад деб қолди?

Буков соҳибкорон Амир Темур бо-

зулар давомида адрокланиб келган ор-зулар бугунга келиб рўёбга чиқа бошлиди.

— Ўтишини йўкотган халқнинг ке-лаҳаги хам бўймайди, — деган нақл бор. Ўзбек миллиати ўзининг неча-неча минг йилларга бориб та-каладиган бой тарихи ва асрлар да-вомида жаҳон хазинасидан муносиб ўрин газлаб келаётган маданий ме-рошини ҳар лаҳза кўз корачигидай авайлаб келади. Унинг бугунги ма-даний ва маънавий салоҳига худди аша шу ҳафтаҳаш заминидан унб-ўсбид шаклланади ва келажак авлодга ме-рош бўйлаб колади.

Буков соҳибкорон Амир Темур бо-зоми томонидан бўйнад этилган, пойтахти Самарқанд бўйлаб, худуди Чиндан то Ўрта Ер денизига кадар масофада узсанг курдатли давлатни, ёки Мирзо Улуғбек хум-ронолик килян даврларни, Бобур Мирзонынг бунёдкорли фаoliyatiла-

улар қолдиранг бой иммий, маъни-мос бозига катта ишонч, ини-лиш, қатъяят ва куч-куват бахш этиб, келажаги буюн хукукий давлат барпо этишдек ишда мадад бўлишига ишончим комил.

— Рустамжон, китоб ва мако-

ларнинг билимни ташнишганди, кизикиш доирангиз кўпкіррали эканлигига амин бўламиш. Маса-лан, «Замон. Шеърият. Услуб»

Зиёлилар билан учишувлар

номли монографиянгиз хозирги замон ўзбек шеъриятини масалала-рига, жумладан, ижодкорнинг ўзлиги ва унинг бадий маҳорати-га багишланган бўлса, F. Гулом номидаги Адабиёт ва санъат наш-

тига кўйилган таомлар Тошкент хо-надонини эслатади. Ўзбек хал-лар кўшикларини эса улар хор бў-либ ифтиҳор билан ижро этишади. Уларнинг бу ижорида, юриши-тушида, колаверса, бутун ҳаёт

таризида ўз миллати билан буру-ланни хисси уфуриб турарди.

1995-97 йилларда Туркядя шаш, мамлакатнинг энг ётиб-юлий ўйка юртларидан бири — Эге университетининг Адабиёт фа-култигидан ишлаб, туркиялк тала-баларга ўзбек адабиётни тарихи курсидан маърузалаб ўкиш баҳтига мусярас бўйдим. Шу билан бирга, Онадлининг гарбий киргокла-ри бўйлаб унинг шимолидан то жа-шунибига кадар кешиб, унни Соҳиб-корон бомбоз Амир Темур кадам-жоларини ўзиёт қўйдим. Хорижда яшаштган ўзбеклар билан сух-батда бўйдим. Истанбул ва Измirlа шахарларидаги давлат ва шахсий

мероси хакидаги асарлари ётиб-юлийни ўзилади таомлар Тошкент хо-надонини эслатади. Ўзбек хал-лар кўшикларини эса улар хор бў-либ ифтиҳор билан ижро этишади. Уларнинг бу ижорида, юриши-тушида, колаверса, бутун ҳаёт

таризида ўз миллати билан буру-ланни хисси уфуриб турарди.

— Бирор ўзингиз ва энди-гирежаларнинг ҳакида га-пириб берсангиз.

— Мен 1961 йилда Тошкент-да зиёли оиласидаги түғилдим. 1983 йилда Тошкент Давлат университетининг филология факультетидаги таомларни мевафакиятли та-момладим. Отам шоир Ҳуснин-дин Шарипов тарбиясига ша-клиланганин учун бўлса керак, или Ўзбеклини ташнишади. — Эге университетининг Адабиёт фа-култигидан ишлаб, туркиялк тала-баларга ўзбек адабиётни тарихи курсидан маърузалаб ўкиш баҳтига мусярас бўйдим. Шу билан бирга, Онадлининг гарбий киргокла-ри бўйлаб унинг шимолидан то жа-шунибига кадар кешиб, унни Соҳиб-корон бомбоз Амир Темур кадам-жоларини ўзиёт қўйдим. Хорижда яшаштган ўзбеклар билан сух-батда бўйдим. Истанбул ва Измirlа шахарларидаги давлат ва шахсий

БАХОР ТОПИШМОКЛАРИ

Ҳар баҳорда учуб келар Арабдан, Яшириниб сас берар ҳар тарафдан.

Ўзбекни ерга туширдим, Бир оқшомда пиширдим.

Нима онасининг қорини ёриб чиқади?

Ерга тушди думалаб, Тили чиқди ўрмалаб.

Ниманинг кўйлаги ўздан чиқади?

ИСТИҚБОЛ РИШТАЛАРИНИ ТУТИБ...

Редакциямизнинг бугунги меҳмони ада-биётшунос олим, филология фанлари ном-зоди, доцент Рустам ШАРИПОВ. Унинг «За-мон. Шеърият. Услуб», «Туркия манза-ларни каби китоблари, Зодан ортиқ иммий ва оммабон мақолалари ўқувчиларга яхши

таниши. Яқинда Ўзбекистон Фанлар академиясининг «Фан» нашириётида олимнинг «Ахмад Заки Валидий Тўғон» номли рисолади. Кўйида биз ада-биётшунос олим Рустам ШАРИПОВ билан журналист Назира ЖЎРАЕВАнинг ўзбатни ўтибонингизга ҳавола этамиш.

Д. Тарих зирвасига мурракаб сиёсий жаҳарёлар ва туб бурилишлар даври бўйлаб кирайтган асrimиз келажак авлодлар учун сабоқ бўла-диган не-не воқеаларни бошидан кечирмади. Нихоят, тўқсонничи йиллардагина милиатимиз учун мукаддас бўлган орзу ушалади — ўзбек халқи ўз озодигига кўлга киритди. XX аср бўсагасидан дунё харисида янги мустақил давлат — Ўзбекистон Республикаси пайдо бўлди. Бу воқеани мен ўтётгандан юз йилларнинг милиатимиз учун инъом этган энг катта тухфаси деб билади.

Навқирон мамлакатимиз босиб ўтган кискара тафсилатли асосларни курища, тикисод, ху-кук, маданият, фан ва техника со-халарида самлоҳи ютукларни кўлга киритиб, хажон хамхамиятида ўзининг муносиб ўрнига эга бўлди.

Ота-бобларимиз калбидан узоқ йил-

рини эслайлик. Бундай буюк аждод-ларимиз хўмронлик қилян замон-ларда хўмрандичлик, ил-фан ва санъат гуллаб-янгаган, ўзбекнинг довруги ўзок-узокларга ўйилган. Абу Али ибн Сино, Форобий, Хо-разим, Беруний, Имол Бухорий, Баҳоиддин Накшбонд, Ахмад Ясса-вий, Термизий, Фарғоний, Бурхонидин Марғониён, Мир Алишер Навоий каби табаррук зотларнинг номлари хамшига ўзбек халқи учун буюк ифтиҳор кайноти бўйлаб хизмат килади.

Хар кандай шароитда хам ўзбек халқи шавшини баланд кўтартувчи ўркни шахслар мавжуд бўйлаб дес-сак, муболага бўймайди. Якин ўт-мишизига назар ташайдиган бўлса, милингни ўзлигини англешга хизмат килиб, халқ баҳти йўлида азиз жонларни кўрбон қилян Абдулла Кодири, Абдулхамид Чўлон, Абдурау Фитрат, Маҳмуджўха Бех-бүйд, Файзулла Ҳужаев, Ҳамза Ҳа-кимзода Ниёзий, Усмон Носир, Му-наввар Кори каби инсонлар симо-си ҳар лаҳза кабларимизни ёритиб тради.

Ўлкамизнинг ана шу буюк ўтмиши, аждодларимиз руҳи поклари ва-

кутхоналарда ишладим. Ўрта Осиё ва Онадўли тупроларни ўртасида мавжуд бўйлаб тарихий ришталар тадқиқига багишиланган. Яқинда ўқувчилар кўлига етиб борган «Ахмад Заки Валидий Тўғон» ри-соласи эса «Шарқшунос кутубхона-ни ўтибонингизга ҳавола этамиш.

— Мени доимо ўзбек халкининг

келиб чиқиши, шаклнинши, дунё

бўйлаб тарқалиши масаласи кизи-тириб келганди.

Умидни азиз жонларни ташнишади. Ўзбекнинг яшаштаги ташнишади. — Мени доимо ўзбек халкининг келиб чиқиши, шаклнинши, дунё бўйлаб тарқалиши масаласи кизи-тириб келганди.

Худди ўша пайтда мен XX аср

бўлшиларда ишладим. Ўрта Осиё ва

Онадўли тупроларни ўртасида

боглаб турган кўримниса ришталар, аждодларимизнинг

муқаддас сиймалари, тарихий

векоалар бирма-бир кўз олдим-

да намоён бўйдим. Бу кузатиш-

ларимининг айримларини сиз тилга

олган «Туркия манзаралари» номли

китобчамда ўқувчилар ўтибонига

кўпчиликни ўтибонига ў